

Referat af Udvalget for småskalaproduktioners årsmøde 2026

Beslutningsreferat

Deltagere: Johanne Schimming, Nanna Thomsen, Moanna Quynh, Robert Mouritzen, Dorte Tortzen, Elisabeth Rasmussen, Lise-Lotte Hjort Laursen, Neel Seerup, Henning Christen Iversen Gabelgaard, Kristen Degn, Camilla Mikkelsen, Benjamin, Carsten Søgaard, Ann Kathrine Pedersen, Karsten Kjærgaard, Helge Bülow, Lars Bredahl, Jens Otto Rasmussen, Vivi Christensen, Bjarne K, Thomas R. Dünweber, Anna Marie Jørgensen, Silja Nordgaard, Charlotte, Birte Brorson, Jonas Engberg, Rasmus Prehn, Simon Møbjerg Sørensen, Jakob Brandt, Andreas Eising Sparvath og Louise Pedersen

Forperson Johanne Schimming bød velkommen.

Dagsorden for årsmødet 2026

1. Valg af ordstyrer, referent og stemmetæller

Elisabeth Rasmussen blev foreslået som ordstyrer – og valgt enstemmigt.

Ordstyreren konstaterede årsmødet lovmæssigt indvarslet. Udvalgets kommissorium har styr på, hvem der er valgbare og stemmeberettigede. Valgkort er udleveret på forhånd.

Louise Pedersen blev foreslået som referent – og valgt.

Andreas Eising Sparvath blev foreslået som stemmetæller – og valgt.

Antal stemmeberettigede: 10

Dagsordenen blev præsenteret.

2. Årsberetning om udvalgets arbejde

a. Formandens beretning

Johanne Schimming fortalte lidt om året i udvalget, og startede med at fortælle lidt om udvalget som består af seks medlemmer og en suppleant. Der har i 2025 været et godt samarbejde i udvalget.

Småskalaerhvervet er kendetegnet ved stor diversitet, lokal forankring, direkte salg og høj grad af værditilvækst. Mange producenter kombinerer primær produktion med forarbejdning, gårdbutik og formidling gennem events. Erhvervet opererer i et fødevaresystem præget af industriel storproduktion, men oplever en stigende interesse blandt forbrugere.

Småskalaerhvervet har en vigtig samfundsrolle og bidrager væsentligt til diversitet og biodiversitet, lokale arbejdspladser, bosætning og liv i landdistrikter, fødevaredannelse, innovation og lokal fødevaresikkerhed.

Der er et stort potentiale i erhvervet, men området er underbelyst, og der mangler viden om omfang, karakteristika og samfundsnytte.

Derfor har udvalget i 2025 haft særligt fokus på at skabe større synlighed for småskalaerhvervet og vi har kontaktet Madkulturen med henblik på at få udarbejdet en rapport om småskalaproduktion. Formålet er at kortlægge småskalaproduktion, dokumentere samfundsnytte og barrierer samt styrke den politiske stemme i fødevarepolitiske drøftelser

Udvalget har også deltaget i arbejdet omkring fødevareforlig 5 med fokus på forenkling af fødevarelovgivningen for småskala. Det nuværende regelsæt tager primært udgangspunkt i industriel produktion, hvilket betyder, at små og alsidige produktioner ofte behandles som flere separate fødevarevirksomheder med øgede krav til dokumentation, kontrol og gebyrer. Udvalgets hovedbudskab har været ønsket om to spor i fødevarelovgivningen: ét for industriel produktion og ét for småskalaerhvervet. Dette er ikke i væsentlig grad blevet imødekommet. Derfor har udvalget, sammen med Familielandbruget og Landbrug & Fødevarers Økologisektion, rettet henvendelse direkte til ministeren med krav om reelle ændringer. Dialogen er fortsat i gang.

I samarbejde med Æg- og Fjerkræudvalget, som vi har haft et godt samarbejde med i 2025, har vi arbejdet for at fjerne kølekravet for æg generelt, men det har der desværre ikke være opbakning til. Der er lige nu en indstilling til forligskredsen om, at gårdbutikker fremadrettet ikke længere skal have krav om køling af æg under 12 grader. Forslaget afventer politisk beslutning og forventes behandlet i 2026.

Fugleinfluenza udgør fortsat en stor udfordring, især for små og mobile hønsehold. Langvarige indespærringskrav opleves som problematiske for dyrevelfærd og forbrugertillid. Derfor arbejdes der et langsigtet spor, hvor vaccination af dyr for at undgå indespærring og et kortsigtet spor, som omhandler vidensdeling om bedre forhold under indespærring samt forslag til mindre justeringer i bekendtgørelsen, uden at kompromittere fødevaresikkerheden.

Herefter blev det tid til debat.

b. Debat og spørgsmål

Nanna Thomsen tilføjede at her at hun har været udvalgets repræsentant i repræsentantskabet de forgange år, og hun via dette, har været Økologisk Landsforenings repræsentant i en ekspertgruppe under Ministeriet for Grøn Trepert. Ekspertgruppen har haft fokus på unges adgang til finansiering og opstart af nye landbrug. Dette blev fremhævet som en særlig anerkendelse af udvalgets arbejde, idet det var en småskalaproducent, der fik mulighed for at repræsentere foreningen i dette forum.

Hertil oplyste Rasmus Prehn, at der planlægges samtalesaloner på generalforsamlingen, hvoraf den ene vil have fokus på, hvordan vi får flere unge ind i økologien. I den forbindelse blev det fremhævet, at det ville være spændende, hvis en repræsentant fra udvalget kunne bidrage og deltage i samtalsalonen.

Der blev spurgt ind til mødet med Madkulturen og rapporten om småskalaproduktion. Der var enighed om, at mødet havde været positivt, og at Madkulturen ser projektet som relevant. Det der udestår nu, er om det bliver som en selvstændig rapport eller om en underrapport til frugt- og grøntrapporten, hvor bekymringen er om rapporten vil give et for snævert fokus, da centrale udfordringer for andre dele af småskalaerhvervet (bl.a. æg, slagteri m.v.) risikerer ikke at blive belyst. Udvalget vil arbejde på at få så meget småskala med i rapporten som muligt og dialogen med Madkulturen fortsættes med henblik på at finde en løsning, som begge parter kan se sig i.

Herefter sluttede debatten.

3. Planer for næste års arbejde i udvalget

Johanne Schimming præsenterede udvalgets tanker om arbejdet det kommende år, som består af tre hovedemner:

- Samarbejde med Madkulturen og arbejdet med småkala-rapporten. Dette omfatter udarbejdelse af en rapport, herunder definition af scope, fundering og deltagelse i arbejdsgrupper.
- Derudover vil vi fortsætte dialogen med ministeriet og Fødevarestyrelsen med henblik på at forsimple lovgivningen for småskalaproduktioner.
- Endelig vil vi arbejde videre med fugleinfluenza, både i forhold til ændringer i bekendtgørelsen og med implementering af vaccination.

Johanne Schimming spurgte deltagerne, hvilke indsatsområder de mener, udvalget bør arbejde med fremadrettet. Hun nævnte, at det er blevet foreslået hende, at udvalget blandt andet kunne arbejde med det at have landbrugs- og gartnerielever, hvor det kan være svært for småskalaproducenter at skabe gode vilkår for eleverne, hvilket kan medføre til at man ikke har elever. Hun efterspurgte derfor input fra deltagerne til, hvad udvalget ellers – eller derudover – bør arbejde med, samt om der er områder, der mangler fokus.

Flere deltagere fremhævede unge menneskers adgang til erhvervet som et centralt indsatsområde. Der blev peget på stor interesse blandt unge for småskala landbrug og gartneri, men også på betydelige barrierer, herunder manglende fleksible elevforløb, økonomiske udfordringer ved at have elever samt behov for mere smidige og kortere praktik- og oplæringsforløb. Der blev foreslået at arbejde med bedre rammer for elevpladser, herunder øget økonomisk støtte og tættere dialog med arbejdsmarkedets parter. Rasmus Prehn foreslog her at en dialog med 3F kunne være en vej frem og at han gerne vil være behjælpelig med at starte en dialog.

Der blev drøftet udfordringer med fugleinfluenza, særligt indespærringskravene for småskala producenter med høns, som opleves som meget belastende. Der blev udtrykt ønske om, at indespærring i højere grad bliver frivillig.

Samtidig blev der peget på en oplevet uoverensstemmelse mellem kravene til små producenter og praksis andre steder, blandt andet i relation til udsætning af fasaner.

Det blev præciseret, at arbejdet med fugleinfluenza primært ligger på æg- og fjerkræområdet, men at småskalaudvalget er involveret, da udfordringerne rammer små producenter særligt hårdt. Reguleringen er i høj grad fastlagt gennem EU-lovgivning, hvilket gør ændringer vanskelige.

Vaccination blev fremhævet som et centralt spor med forventning om, at kommende vaccination af kalkuner kan bane vejen for senere vaccination af andet fjerkræ. Der arbejdes desuden videre med muligheden for udendørs adgang under særlige vilkår, herunder brug af net og afskærmede områder.

Der blev også peget på udfordringer for små besætninger og små kvægbrug, herunder regler om slagtetilskud og dyrevelfærd, som kan være vanskelige at leve op til for meget små produktioner. Dette er noget udvalget er bekendt med, og er noget som udvalget før har spillet ind med, dog uden konkrete resultater.

Der blev også drøftet kontrol og tilskudsordninger. Deltagerne mente, at krav og kontrol bør være proportionale og tilpasset små producenter, og at tilskudsordninger bør justeres, så de giver konkrete forbedringer og reelt understøtter produktionen.

Johanne Schimming takkede for input. Opsamlende blev det konstateret, at mange af de input, der kom frem i debatten, ligger i forlængelse af de indsatsområder, udvalget allerede arbejder med, herunder

- Det smidige kontrolbesøg, som før har været i fokus sammen med bl.a. Kød- og Naturgræsserudvalget.
- At kigge på elevpladser og gøre det mere smidigt
- Unge landbrugere - hvordan får vi dem ind og hvordan fastholder vi dem

Alle input vil indgå i udvalgets videre prioritering af arbejdet i det kommende år, som fastlægges på udvalgets konstituerende møde i marts.

4. Valg af udvalgsmedlemmer og suppleant i henhold til kommissoriet

Jf. kommissoriet skulle der vælges 3 udvalgsmedlemmer for 2 år og 1 suppleant for 1 år.

Medlemmerne fra udvalget Hester Callaghan, Dorte Dehlbæk Tortzen, Nanna Thomsen og Bo Normann (suppleant) var på valg.

Hester Callaghan, Dorte Dehlbæk Tortzen, Nanna Thomsen var villige til genvalg og derudover stillede Lise-Lotte Hjort Laursen og Henning Christen Iversen Gabelgaard op til udvalget.

De opstillede præsenterede sig selv. Johanne Schimming præsenterede Hester Callaghan, som ikke var til stede.

Efterfølgende var der valg, som blev som følgende:

- Hester Callaghan
- Nanna Thomsen
- Dorte Dehlbæk Tortzen
- Lise-Lotte Hjort Laursen, suppleant

Udvalget for småskalaproduktioner består herefter af:

- Johanne Schimming
- Moanna Quynh
- Robert Mouritsen
- Hester Callaghan
- Nanna Thomsen
- Dorte Dehlbæk Tortzen
- Lise-Lotte Hjort Laursen, suppleant

Tillykke til de valgte.

5. Eventuelt

Simon Møbjerg Sørensen, Økologisk Landsforening, orienterede om projektet *Robust økologisk planteavl* og inviterede alle til et seminar den 6. februar om regenerative metoder, jordsundhed og planteernæring med Joel Williams.

Thomas R. Dünweber, direktør i Planetary, var med på mødet, hvor han orienterede om deres jordfond, som opkøber jord og omdanner det til økologisk regenerativt landbrug. Det gøres gennem samarbejder, så vi kan måske samarbejde i fremtiden.

Rasmus Prehn gjorde opmærksom på interesse for medlemsaktiviteter næste år, herunder markvandring, gårdbesøg eller lignende arrangementer, hvor formålet er både at engagere eksisterende medlemmer og tiltrække nye. Vi hører gerne hvis I har lyst til at være med på et arrangement, så vil vi bære behjælpelige med at få det planlagt.

Der var intet yderligere til eventuelt.

Ordstyreren gav ordet til Johanne Schimming som takkede for et godt møde, engagement og input.

Ordstyrer Elisabeth Rasmussen

Referent Louise Pedersen